

ધ્રુવના ખેલમાં ગવાતાં ગાયનો.

તથા

ભગલા હજમના ગાયનો.

દોહરો.

કિતાબાદનો પુત્ર ધ્રુવ, ભગ્નોનો સરતાજ;
નેત્રવંતી મા જોવી, પામ્યો અવીચલ રાજ.

All rights reserved.

સર્વે હક પ્રસીદ્ધ કર્તાએ પોતાને સ્વાધીન રાખ્યા છે.

મુંબઈ.

સુબોધપ્રકાશ પ્રેસમાં છાપ્યું.

ઇ. સ. ૧૮૮૭. સંવત ૧૯૪૩.

કીમ્બત દોડ આનો.

ચેતવણી.

બા ચોપડી સને ૧૮૬૭ ના રૂપ માં ચાકટ પ્રમાણે
રજીસ્ટર કરાવી છે, અને એ સંબંધીના સર્વે હક્કો
પ્રસીદ્ધ કર્તાએ પોતાને સ્વાધીન રાખ્યા છે.

ધ્રુવના ખેલમાં ગવાતાં ગાયનો.

પ્રભુ પ્રાર્થના.

(કર કર કર કર કરગ.) એ રાહ.

પ્રભુ મેહુર કર હમ ઉપર.

રાખીએ હમે તો, તું પર સખર.

પ્રભુ.

આતુરી તારીમાં સુક નહી જરા,

ખરા કાંચો કીધાં, રાખીને નજર.

પ્રભુ.

ચંદ્ર સૂર્ય તારા, પ્રકાશે ભરપુર,

દુરથી પ્રકાશે, ન્યાળીએ હજુર.

પ્રભુ.

છોજ વીશ્વાધાર, ખુબીછે અપાર,

નમત કરીયે છે મંડળી આ વાર.

પ્રભુ.

ક્રિયે હમે આળક, તમે પ્રતીયાળ,

આપો હમને હીમ્મત તું દીન દયાળ.

પ્રભુ.

હીમ્મત હમને આપો વિઘ્ન નીવારો,

સારો આપો બોધ હમે તાબેદાર.

પ્રભુ.

દરબારમાં ગુણક રાજની કીર્તી ગાય છે.

(છોડી બામનકી,) એ રાહ.

વારી વારી નજી વારી વારી નજી;

સલા મંડપ નેઈ હતો ખુશી જો—ટેક.

રૈયતના રખેવાલ છો શીર ઢાકણુ રાજન;
 ગુણુ તમારા ગાય છે પુરોના માજન—વારી.
 અદલ રાજ છે આપણું નહી તરકરની ખીક;
 બાળ ગોપાળની મેહર છે. રમે તમ નછક—વારી.
 આયુષ્ય વધજો કુટુંબનું, જન્યું છું હું એમ;
 નીધેબાની રાખીને ઇશ્વર કરજો તેમ—વારી.

ધ્રુવે પોતાના પીતાની દરબારમાં અપમાન થવાથી

કીધેલો વિલાપ.

(મુકાવે દુષ્ટ અન્યાયથી, અબલા.) એ રાહ.

કેર વરતાવ્યો કારમો મુજપર આ શી આક્રૂત—કેર વરતાવ્યો.
 જગતે ઈશ્વર છો જાણીતા, રંકના આ શું રે હાલ—કેર વરતાવ્યો.
 પીતા પીડ જાણે નહીં, મને કરે છે ધીક્કાર—કેર વરતાવ્યો.
 માતા વેંણુ સાંભળ્યું નહી, ત્યારે મુક્યું છે માન—કેર વરતાવ્યો.
 અપમાન થયું માહેર, ધરું કેમ હું ધીર—કેર વરતાવ્યો.
 પ્રભુ હિમ્મત આપો મેહરથી, દીન હું તારે દાસ—કેર વરતાવ્યો.

ધ્રુવની સાવકી માતાએ ધ્રુવને આપેલો ક્રોધ.

(વીનતી ધરજો ધ્યાન સજન સૌ.) એ રાહ.

અભાગણીના સુત આવ, અલ્યા ધ્રુવ અભાગણીના સુત આવ.—ટ્રેક.
 હોણુ માતા કુખે જન્મ તે લીધો કીધો નહીરે વિચાર.—અલ્યા.
 કિતમ સાથે ખેસાવો નહી, ગયું સભામાં માન.—અલ્યા.
 ગણ આખર પાછી લેવી હોય તો, કહું તે માફક ચાલ.—અલ્યા.
 અધોર વનમાં કષ્ટ કરો જઇ, મલશે શ્રી ભગવાન.—અલ્યા.
 માગજો તે પાસે મુજ જેવી માતા, ચુકતો નહી ધરી ધ્યાન.—અલ્યા.

સરકરની કુચ.

(ખોરી ખોરી એખીસીનીઆ.) એ રાહ.
 ખેડુત મેહુસુલ આપતા નથી, (૩)
 ચાલોની જમએ લાં—ટેક.
 સીપાઇએના લીધા પ્રાણ, (૩)
 લઇએ તેઓના જન—ખેડુત.
 મુદ્દને કરીયે પાંસરા, (૩)
 પાંસરા કરીશું પલવાર—ખેડુત.
 રાજાજીની થાય જય જય, (૩)
 લય આપણનો સડિ જય—ખેડુત.

ધ્રુવ વનમાં જવા માટે રજા માગે છે ત્યારે
 તેની માતા જવાને ના પાડે છે.

(કંચનવા મોરા કરસે સરક ગયોરે.) એ રાહ.
 માતાજી મને મેહુર કરી રજા આપોરે;
 હું તપ પુરવાને જાઉં કૃતાર્થ મારે થાવું.—ટેક.

નેત્રવંતી—આ તે શું લવે છે રે, ગળ ઉપરાંત કરે છેરે;
 શી પીડા થઇ છે તને, દરશાવ તે તું મને;
 બોધ આપ્યો ક્યા જને તને એમ કરવાનેરે—માતાજી.

ધ્રુવ—ગયો પીતા પાસે રે, થયો લાં ઉદાસ રે;
 ઉત્તમને બોલે લીધો, આવકાર મને નહી દીધો;
 શાવકીએ શ્રાપ દીધો કીધો બોધ મનેરે—માતાજી.

નેત્રવંતી—હુશમત છે એ મારી રે, ખુરં ચાહે છે ભારી રે;
 અદેખી રંગ બહું, કારસતાન કરે કહું;
 ધશ્વર તું જોજે સડિ બડિ સાહે થાવોરે—માતાજી.

ધ્રુવ—માણ એમના બોલોરે, સાવકીપર શું કામ ઢોળોરે;
 નરગતેશ્વર પુજવા મન, ભગ્ય હોય જેનું ધન;
 લીધું છે મેં તો પન તન હું કષ્ટાવું રે—માતાજી.

ધ્રુવ ઉજત કરી વનમાં જવા માંગે છે તૈથી

તેની માતા સમજાવે છે.

(વનચર વીરા વધમણી.) એ સહ.

નેત્રવંતી—લાડકવાયા બાળ તું, શું કરે છે વીચાર;
 બોધ આપ્યો તને વેરીએ, જાય વન મોગ્ગર—ટેક.
 કહો તો રાજ અપાવું હું, કહો તેમ કરે આજ;
 તાજ મુકાવું તુજ શીશપર, ભલો પેદેરાવું સાજ—લાડક.
 વાવ વરે રીંછ રીંછની, જળી નરસે તું બાળ;
 ભુખ તરસ કેમ વેડશે, કેણુ કરસે સંભાલ—લાડક.
 પાઠવા સેજ મલે નહી. કાંકરા કાંટા અપાર;
 કેમ વાહાણ તું પેદસે, ગરમી થંડી વીચાર—લાડક.
 માટે મુજ વેણુ પાળીને, જવા વન હડ છોડ;
 એકનો એક તું મુજને, નથી બીજી રે જોડ—લાડક.
 ધ્રુવ વનમાં જવા માટે માને સમજાવે છે.

ઉપલી રાહે.

માતાજી મારાં સાંભજો, વેણુ ચઢાવું શીશ;
 કાંઈ દીન મેં દુભાવ્યાં નથી, આ વેળાએ જઈસ—ટેક.
 સંદપાટ નથી જોઈજી, પેશાક દીસે અંગાર;
 નરગતેશ્વર બહુ મેળાવું, નક્કી કરીએ વીચાર—માતાજી.

જંગલી પશુથી ખીતો નથી, કેમકે તમે છો માન;
પાન કાઢી તમ સ્તનથી, તેથી તે નહીં ઉચાટ—માતાજી.
કુદરતી જમીન સોહામણી, હાથે આજ વીખ્યાંત;
રક્ષણ કરસે તે માહેર, તેપર રાખું છું આશ—માતાજી.
ઈશ્વરને લખું હું હહેરથી, કરી એકાંતવાસ;
શીખ આપો જત મુજને, નહીતો દેહનો છે નાશ—માતાજી.

ધ્રુવ પોતાની માતાને દીલાસો આપે છે.

(લલાજી મેં તો ગઈથી ગમરૂઢી સાથ.) એ રાહ.

ઉઠો ઉઠો વાહાલી મારી માત;

હું વનમાં નહીં જાણી ખરેખાત—ટેક.

આમ દુહાતું નહીં જોઈએ તમને;

શા માટે કરો છો કલપાંત—હું વનમાં.

ધ્રુવ વનમાં જવાથી તેની માતા સંભાલને

માટે ઈશ્વરને અરજ કરે છે.

(ઓધવજી સંદેશો કેહેજો શામતે.) એ રાહ.

હડીકો ધર્મ ગયો રે—હવે હું શું કરું,

પ્રભુજી તમે લેજો એની બરદાશ જો,

માન્યું નહીં કહ્યું રે—મારા બાલક,

આરે તો છે તમારો આધારજો—હડીકો.

કોઈ દીવસ મેં તો કાઢ્યો નથી બારણે,

સુખમાં ઉછર્યો સ્વપને નહીં દીઠું દુઃખજો,

સુખ તરશ એ કેવી રીતે વેઠસે,

પણ મને છે તમારો વીશવાસજો—હડીકો.

દીન દયાળુ છો—દુનીયાના તમે દીન બાકું,

ધ્રુવના ખેલમાં ગવાતાં આવનો.

મીરાં સાઈં પીધાં તમે વીખજો,
તે માફક મુજ બાલકને સંભાળજો,
ઈશ્વર મારી સુણજો. અરજ આજજો—હઠીલો.

ધ્રુવ વનમાં વીચાર કરે છે.

(પીતા પ્રિયરે નાટય કળા મારે શીખવી.) એ સહ.

કાયા જુડીરે મારે ભજવા ભગવાન—ટેક.
મેં તો વિચાર નક્કી કીધો;
શ્રવણીને ખેલ મેં લીધો;
તપ કરવું એ મારગ સીધો—કાયા જુડીરે.
આતો અગ્નિએ દેખાવો;
ન્યાહાળીને થાયે મુજવો;
પ્રભુજી તમે સાહે થાવો—કાયા જુડીરે.

લશકર જીત મેલવી આવે છે.

(સોદાગર હમે કીધરકા કર ખોદ ખુદાકે ધરકા.) એ સહ.

થયો જય જય જય જય આજે (બાહાદુરો.)
દુશમનોના કાળજાં દાઝરે—થયો.
ગલચી જાલી ભાલે લટકાવ્યા, (બાહાદુરો.)
વેરી થર થર થર થર પ્રાંજેરે—થયો.
જખમી થએલા ચીચીઆરી પાડે, (બાહાદુરો)
ખુશાલીનું વાણું ધમ ધમ વાજે રે—થયો.
આપણી ક્ષતેહનું ઈનામ મળસે, (બાહાદુરો.)
રાજા હજેરી આપણે નવાજે રે—થયો.

નારદમુની ધ્રુવને વનમાં આવવાનું કારણ પુછે છે.

(ચાલની ચાલની ચાલનીરે.) એ સહ.

બાળક છેરે તું કોનોરે—મને ફેરેની બાળક છે તું કોનો—ટેક.
 આતું તારું તપ જોયું તથી જાતું,
 બાળ દેખી નહી ખમાતું રે—મને.
 આ વનમાં કોઈ આવી ન શકે,
 ટુંગર ભાળી ને ભડકે રે—મને.
 બાળક તુંને કોણે દુભાવ્યો,
 કીયા ઠેકાણેથી આવ્યો રે—મને.
 માત પીતાએ કેમ મુક્યો સુનો,
 આતે ઉપદેશ છે કોનોરે—મને.
 રાત અંધારી ને અંધાર વન છે,
 જાગતો એકે મનનોરે—મને.

ધ્રુવ નારદમુનીને પુછે છે કે તમે કોણ છો ?

છંદર સભાની રાહ.

અરે કોણ દેવતા તમારું શું નામ,

કોણ તાત ને કીયો વીશ્રામ ?—અરે.

નારદમુની પોતાનું નામ પ્રગટ કરે છે.

ચોપાઈ (જોગીઓ.)

અરે બાળક સાંભલ તુરે.

બ્રહ્મ સુત ને નારદજી હું રે—અરે.

જે વાત સાચી હોએ તે કહે,

કપટ રાખીશ નહી તારે રદ્ય—અરે.

ધ્રુવ પોતાનો હેવાલ જાહેર કરે છે.

(દર ચાલે હાલે દીલમાં નોંધીલો.) એ રાહ.

જ્યાં નારદજી તમે સુણો, મહીમા મારે છે તમ તણો;

ઉત્તાનપાદ સુત ધ્રુવ મુજનામ, બીસમાવંતી નથી સ્વસ્થાન;
 નેત્રવંતી મારી માતા સતી, અપરમ માતા તે પ્રભાવંતી-ભલા નારદજી.
 તે પ્રભાર્વતીનો તન ઉત્તમ, તે ઉપર ધણું રાયનું મન;
 હમો બને મલ્યા એક વાર, ચાલી ગયા સભા મોઝાર;
 ઉત્તમ રાય ઉછંગે ગયો, મુજ સાથે અંતર રે કયો-ભલા નારદજી.
 તે કારણ દુઃખ મનમાં થયો, ધરી વેરાગ વનમાં આવ્યો;
 હવે તપ કરી ઈંદ્રી વશ કરે, ભવસાગર હું સેહેજે તરે.
 હવે મનશું કીધો ને મળે પ્રહા યા પાકું મારી દેહ-ભલા નારદજી.

શ્રીંગી રૂપી ધ્રુવને પુછે છે.

ચોપાઈ (જેગીઓ.)

અરે બાલક કેમ અહીં આવ્યો,
 કીયા વેરીએ તને સપડાવ્યો--ટેક.
 મુખપરથી ઉડ્યું નથી દુધ;
 તારી કોને જમાવી શુદ્ધ--અરે.
 કોણ માન ને કોણ છે તાત;
 સાચે સાચી ઠહી દે તું વાત--અરે.

શ્રીંગી રૂપી આમલ ધ્રુવ પોતાનો હેવાલ કહે છે.

(એતો મજનુષ હોએગા દીવાના.) એ રાહ.

સમજે જેગેશ્વર સાધું ભાઈ,
 ધ્રુવ નામ મારું સતસાઈ--ટેક.
 છેતરી ભાવ્યું મને નથી કોઈ,
 શું વિચાર કરો મુખ જેઈ--સમજે.
 ઉત્તાનપાદ પીત્તનું છે નામ,
 ભરમાપૂરીમાં છે રે રહેઠાણુ--સમજે.

રાગ ઇંદર સલાનો.

શુરા દરબારીઆ મારા નેકનામ;
હવે છે તમેને બાહાદુરીના કામ.
સાએક નહી કે લેવો, તમે અબ પાણીનું નામ;
જ્યાં મુઠી નહી બગવો, માહાઈ એક કામ.
મતલબ છે માહારી, માતરજ એક;
રંજ છે તમે સર્વેને રે સેતુજ.
જંગલ અને પાદારો ઉપર કરી કામ બગડ;
લાવી આપો મને મારા ધ્રુવની બગડ.
કરી રાખીશ તમેને હું સદા સીરતાજ;
ખંચો એટલી રંજ, તમારા રાજને કાજ.

ઈંદર રાજ ઈંદ્રાસન માટે વીલાપ કરે છે.

(બદલ ગયો નેજારે.) એ રાહ.

કાણ તપ કરવાને આવ્યું રે, માઈ ઈંદ્રાસન ડોલાવ્યું--ટેક.
હેવો શુરવીર પેદા થયો શું, લેવાને માઈ ઈંદ્રાસન;
અપ્પરાવો તમે કેમ સુસ્ત થઈ છો, મુકાવોની એતુ પાણુ--કાણ.
દેતો તમે જઈ ડરાવો તેને, ઝબકીને છળી જાય;
જેમ તેમ કરી તપથી સુકાવો. ઝટપટ કરો મને સાહાઈ--કાણ.
કંટાલો આપો તમે અતીશે, વીપત પાડજો બ્યહુ;
બાહાદુર થઈને ટેકજ રાખો, જીત મેલવો સૌ--કાણ.

અપ્પરાવો ઈંદ્રને ધીરજ આપે છે.

(કર તનપર શીનગાર હાથમે સોનેકી ઝારી.) એ રાહ.

ઈંદર રાજ એમ શું બોલો, તપસ્વીમાં શું દમ,
હજારો એવા તપધારીના. મુકાવીશું હમે પત.

કીંદ્ર પોતાના દૈત્યોને જવામે રજા આપે છે.

ઉપલી રાહ.

દૈત્યો તમે ઝટપટ જાઓ, કરી આવો શુભ કામ,
દીસ મારું અતીસ દાજો. કાર્ય કરો મુદામ.

આસરાઓ ધ્રુવને છલે છે.

(મુકાવે દુષ્ટ અન્યાયથી.) એ રાહ.

અહીંયાં અવ્યા કેમ આવ્યો, તારું ભાયેગ હીણુ—ટેક.
વીર પુરુષ વટી ગયાં, સગર મછમાં મીન.—અહીંયાં.
હાંમે પ્રભુ મલે, તો જોવી વડલાં વન માગ્તર—અહીંયાં.
કર્મ રેખા હોય તાહુરી, નસીબે નથી હાર—અહીંયાં.
જનાવ્યો કોને આવવા, દુસ્મન હસે કોઈ—અહીંયાં.
માનવું હોય તો માનજો, જન વિચારી જોધ—અહીંયાં.
આસરાઓ ધ્રુવની માતાનું સ્વરૂપ સર્થને છળે છે.

સહીત છંદ.

અરે રે મારા સુત, આ શું તારા હાલ,
જવંકર દીશે છે આ વન વિકરાળ;
તુજ દુઃખે મેંતો નમ્ર પરહયું,
વગ વિશે તેં તો તપ શું આદ્યું—ટેક.
તુજ પિતાએ તો મુને પરહરી,
તુજ વૈરાગથી હું વન સંચરી;
મુજ સામુ જુઓ માહેરાંરે તન,
કેમ કઠણુ કરેછ તાહુરું રે મન—અરે.
કેમ તેં તજી છેક દાજરે.

તેત્રવંતી મારી માતા સતી,
તેના પુત્રની આવી છે ગતી-સમજો;
ધમ્મર ભજવાનું થયું છે મન;
વાહાલું કાઢું નથી તન ધન-સમજો.

શ્રીગીરૂષી ધ્રુવને મંત્ર આપે છે.

(કામળ દાસે છે અલખેન્દ્ર તારી આંખમારે) એ રાહ.

શાખાસ શાખાસ ધ્રુવજી છે તારી જ્ઞાતને રે;

ધન છે માતને રે—શાખાસ.

હીમ્મત રાખજો કુરમાં ભારી;

જશે નહી કોપ્યા હારી;

અદેખા ભમાવસે-કરી વાતને રે—શાખાસ.

ધંદ અપ્પરાઓ મોકલે,

બુત જૈરવ બીવાડે મેલે,

ખીતા નહી ન્યાણી તેના બડગડાટને રે—શાખાસ.

શ્રીગીરૂષી નામ છે મારું,

ધમ્મર કરસે તારું ધાર્યું;

આપું મંત્ર લે તારી ઉચાતને રે—શાખાસ.

અપ્પરા ધ્રુવની માતાને દીલાસો આપે છે.

કાહારવો.

દીલ દુખી શીધ કરો છો માહારાણીરે—એ વાર.

માહા રાણીરે માહા રાણીરે—દીલ.

તપ કરવાને-ગચ્છા છે ધ્રુવ;

હવે આવસે ધરો ધીર માહા રાણીરે—દીલ.

કામલ કાયા-શું કામ જલાવો;

બસાપો શીધ કરો છો માહા રાણીરે—દીલ.

ધીરજ નાં ફળ મીઠાં ધણા છે;

ઈશ્વર કરસે સાર માહા રાણીરે—દીક્ષ.

વિદુષક ધ્રુવની જન્મ પત્રીકા જીવે છે.

ખેત

ધન મકરને કુંભ, આ રાણી પાડતી આવી યુગ;

ધન મકરને દબો, બાજરીતો જીની પણ વાવટો તો નવો;

કન્યા તોળાને મકર રાશી રાણીજીને ઘંડા પાડવાની તાલ યજ છે ખાશી;

ચંદ્ર મંગળને મળ્યા યુધ, હવે રાગને કાંઈ આવશે શુદ્ધ;

પેહેલા ઉઠ્યા શની રાય, રાણીજી કરે હાય હાય હાય.

ખરી જન્મ પત્રીકા.

ખેત.

રાજા ચીંતા પર હરો. કરો કૃષ્ણની સેવ;

પુત્ર તમારો ભગ્ન છે, મનુષ્ય દેહ પણ દેવ.

સુખનો સ્વામી જિયનો, ઇંદ્ર બલીઓ જે હોય;

અખંડીત સુખ તે ભોગવે, રોકી શકે નહીં કોય.

તોળા લગ્નમાં બૃહસ્પતી, શની યુક્ત જે હોય;

ભાગ્ય સ્વામી દૃષ્ટિવડે. કૃપા કૃષ્ણની હોય;

કૃપા કૃષ્ણની હોય, અવીચલ પદવી પામે;

સ્થીર રહે નીજ ભાગ, સંકટ પરના કાપે.

સુરાધિપની કન્યા, પવન કુમારી જે;

તેની સાથે એનું લગ્ન થશે, નકી માનજો તે.

રાજા પોતાના દરબારીઓને ધ્રુવની શોધ કરવા

જવાને કુરમાવે છે.

મારું મન રહ્યું છે મોહી,
એની તોલે ન આવે કોઈ—દુઃખ.
હું તો પ્રસન્ન થયો છું આજે;
મારે કરવું ભગતનું કાજે;
એને આપું અવીચલ રાજે—દુઃખ.
ઝટપટ માહારે જાતું,
કોઈ ઠેકાણે નહીં રોકાતું;
ભગતનું કારજ કરી આવું—દુઃખ.

અથવા તથા ઈન્દ્ર રાજા શ્રી ભગવતની સ્તુતી કરે છે.

નારાયણ હંદ.

કૃપાં સિંધુ વંદુ તમને, જોડીએ બને હાથથી;
દુઃખો હરો સુખો કરો, આપાદ તમ પ્રતાપથી.
ત્રીભોવનનાં છો ઇશ તમે, વંદે છે રૂપી દેવતા;
દેવ મુનિ ધ્યાન ધરે, ભક્તિથી બહુ સેવતા.
છો અવિનાસી બહુ વિલાસી, કાર્ય કરો કારમાં;
નીરઉપયોગી જાણે નહીં, છે સજ્જનના સારમાં.
હમપર હમેશ રહેમ કરજો, એ દીનદયાલુ નાગરા;
ભગત વત્સલ જુદરા, છો રત્નાગર સાગરા.
શ્રી ભગવત ધ્રુવના તપ માટે વખાણ કરે છે.

(અલેક્સેન્ડરે તું યાદ કર.) એ રાહ,

ભક્તો રાખ્યો નેમ હવે, કરવું મારે કેમ;
પ્રસન્ન થઈ જાવું હું તો. રાખુ એને શ્રેમ—ભક્તો.
ભક્ત મારું ધન જાણું, જાણુ મારું તન;
ભક્તનું મુખ જોતું સારે, થાવું હું પ્રસન્ન—ભક્તો.

અમ કરીને છંદ થાઓ, સુઓ નહી નેમ;
 બંતે દઢતા રાખી ઘણી, ઉપજે મને પ્રેમ—ભક્તે.
 અપ્સરાઓએ છલ કર્યો. પણ છલાયો નહી આમ;
 રાક્ષસોનો ભય નહી ગણ્યો. કરું એને હું ન્યાત-મ.
 છંદ રાજ સર્વે દેવતાઓને કંકોતરી લખે છે.
 (પિતા પ્રિયરે નાટ્યકળા મારે શીખવી.) એ રાહ.

કૃપા કરજોરે દેવમુની માહારાજ—ટેક.
 મુજ પુત્રીના લગ્ન છે આજે,
 વનમાં કરવું છે કાજે;
 મારા શીરના છો તમે તાજે—કૃપા.
 ગણુપતીને કરું પ્રણામ,
 તેથી સિદ્ધ થાએ સહ કામ;
 આવી પુરજો મનની હામ—કૃપા.
 અગ્નિ વરણુ ને વાયુ કુખેર,
 શિવજી તમે કરજો મેહર;
 તમે આવ્યાથી થશે લીલા ભેહર—કૃપા.
 સૂર્ય ચંદ્ર ને ચમરાજ,
 બ્રહ્મ દેવ વિના જાય હાજ;
 મારદવિના ન શોભે કાજ—કૃપા.
 બ્રહ્મસ્પતી તમે વેલા આવો,
 સાથે શ્રીગીરૂષીને તેડી લાવો;
 સદા મુજ મનમાં તમે આવો—કૃપા.
 વાંચી કંકોતરી વેહેલા પધારો,
 આવી વિદ્ય સર્વે નિવારો;
 દયા લાવીને સાહે ચાવો—કૃપા.

બર સમુદ્રમાં દુબ્યું ઝાંઝ રે;
ખરર આસું તે આંખથી ખરે,
ચરર ચીતમાં શી ચિતા બળે—અરે.
થરર થાય છે કંપે કાય છે.
સરર સુસરાં બાંણુ વાયે ઝં;
મુજ સામું જોઈ બોલરે તું બાળ,
નહી તો હું તજીસ માહેરો રે પ્રાણ—અરે.

આસંરાઓ ધ્રુવ નાહી છલવાથી બીજું ગાયન ગાય છે,
સીતાજીના મહીનાની રાહ.

આ શું થયા તારા હાલ, ન્યાત્રી દીલ દુખાય છે,
પુત્ર તન છોડીને ધરખાર, ખરાખ કેમ થાય છે;
મુજ સામું જીવોની બાળ, પીતા પુછે પ્રેમથી,
હવે છોડી દે સંતાપ, ચાલો ઘેર હોંશથી;
તુજબંધુ ઉત્તમ ટલવળે છે, ધ્રુવજી મારો ક્યાં ગયો,
દુઢી વદ્યો આપણું બોવન, હવેરો તે જહુ થયો;
અરે અજાણુ માહેરો બાળ, જવાળ સમતી નથી,
નાની વયમાં તારે વનવાસ, નીરાશ થઈ સર્વથી;
માટે સમજ લાડકાબાળ, રીસ આવડી નહીરાખીએ.
પીતા કિપર આ શું રોષ. પીતા વેણ પાળીએ.

આસંરાઓ તથા દૈત્યો નાહી આવવાથી
ઈંદ્ર રાજા ગભરાય છે.

(અલેક્સે તું યાદ કર.) એ રાહ.

જીવ મારો ગભરાય છે, કરવું મારે કેમ,
દૈત્યો હજી આચ્છા નહી, થઈ ગયું શું એમ-ટેક.

અપ્સરાઓ આવી નહીં, લાગી કેમ તાર,
ઈંદ્રાસન ડોલે છે, બહુ થમો હાહાકાર—જીવ.
નીચમ સુક્યો છઠી નહી, કડું છું નિત્ય કામ,
જગરાય કોખા કે, જાય છે મારું નામ—જીવ.

અક્ષાના મંદિરમાં ભગતો ગાય છે.

હોરા.

તું છોરે જગતતું નુરે, પ્રભુ એક તું છે જગતતું નુરે—ટેક.
એક અનેક બની બહુ રૂપે, જગતમાં હીરે જરૂરે;
સ્થાવર જંગમ ચૈતન રૂપે, સચરા ચર ભરપુરે—પ્રભુ.
જપ તપ ધ્યાન હૃદયમાં ધરતાં, પાપ યાત્રે સહુ દુરે;
વિવીધ પ્રકારની રચના તેં કીધી, અક્ષાંડમાં ભરપુરે—પ્રભુ.
ઈંદ્રાદિક અક્ષાદિક મુરપતિ, ધ્યાન ધરે નિત્ય ઉરે;
અધમ એધારણુ પતીત પાપન, રાજો કરમ કરૂંરે—પ્રભુ.

ઈંદ્ર અક્ષાની સ્તુતિ કરે છે.

(ખલકનારે ખોદા ખાવંદ.) એ રાહ.

વિશ્વ કરતા, જગત દાતા—અખીલ અક્ષાંડમાં વિખ્યાતા—ટેક.
અક્ષાજી હું લાગું છું પાય, તમારી છે મુજ ઉપર સાહે—વિશ્વ.
દરશણ કરવા, આવ્યો છું આજ, કરતા આવ્યા છે ગરીબના કાન્દ-વિ-

શ્રી ભગવત ક્રુવને માટે વિચાર કરે છે.

(પીતા પ્રિયરે નાટ્ય કળા મારે શીખવી.) એ રાહ.

દુઃખ હરવુંરે, ભક્ત છે એ ગુણવાન—ટેક.

ખાળ ભક્તની દૃઢતા જોઈ;

સંવે દેવતાઓ ભગવતની પ્રાર્થના કરે છે.

આરતી.

જય દેવ જયદેવ, જય વિશ્વા ધારા, પ્રભુ જયવીશ્વા ધારા;
તુજને વંદન કરીએ, તુજને વંદન કરીએ,
દુઃખ માત્ર હરીએ—જય દેવ જય દેવ.
અનેક દેવો માર્યા, શુભ કારજ સાર્યા, પ્રભુ શુભ કારજ સાર્યા;
અકલીત માયા તમારી, અકલીત માયા તમારી,
નેઈ નહીં બલિહારી—જય દેવ જય દેવ.
ભગવદ્બલછો પ્રભુ તમે આનંદધન મુરતી, પ્રભુ આનંદધન મુરતી;
ત્રીગુણી માયા રમતા, ત્રીગુણી માયા રમતા,
હરતાં તે કરતાં—જય દેવ જય દેવ.
અનાથ નાય પ્રભુ તમે કરૂણા વિસ્તારી, પ્રભુ કરૂણા વિસ્તારી;
પાંચે પાંડવ ઉગાર્યાં, પાંચે પાંડવ ઉગાર્યાં,
લાખા મહ બલી—જય દેવ જય દેવ.

ધ્રુવની કુંવરી.

(દર આમે હામે દીસમાં નોંધીએ.) એ રાહ.

સાવની થઈ છે સરસાઈ, (ખે)

નક્કી માનજો સહ;

ધ્રુવજીએ હીમત રાખી,

ધીર ધરી પીડા સાંખી;

તપમાં રાખ્યું નહીં બક્ષી,

સત્નો ખેલી રામજી—ટેક.

સાવકીનું વચન પાલીને,

(ખે.)

વનમાં ગયો એ બાહાદુર;

આંચ વરસ પોતાની વય,

રાખી નથી કોઈની ભથ્થ, (ખે.)
 સત્નો ખેલી રામજી—ટેક.
 કૃષ્ણે દરશણ દીધાં છે. (ખે.)
 ઇંદ્રની કન્યા પામીયો,
 કીરતી યદ્દ જગની માંહી,
 અમર નામ થયું હાઈ, (ખે.)
 સત્નો ખેલી રામજી—ટેક.
 આ જુગતે જોડું શોભે છે, (ખે.)
 અશીરવાદ હમે દેવએ,
 અવચીલ રહેજો તારું નામ,
 કરસે જે કોઈ હેવા કામ, (ખે.)
 સત્નો ખેલી રામજી—ટેક.

ભગલા હજામના ગાયનો.

ભગલા હજામે પોતાની કીધેલી તારીફ.

(ચીઢી હમ કાલા કાલા.) એ રાહ.

મોરું નોમ ભગલો હજામ,
 હજામ છું રે હું એમદાબોદનો,
 લાલ માદારાજનો ભગલો હજામ—ટેક.

ભગલા ભાષતો એમદાબોદથી, નીશરીયા લપકા બેર,
 માદારીરે શી કંમળખતી લાગીકે આવેઓ હું આએ શહેર—મોરું.
 અખમે તોખરી મોઠેસે પોગરી, અંગરખો તતર બધ,
 રેશમી કોરતું ધોતીયું, ને વલી નોમસે ભગલા સદ—મોરું.

આંગણે અંગુથી હીરાની સે, જુવોની કીવો લાગેસે રોપ,
રોજાએ ફાંસીનો હુકમ કીધો, તે મે શું કીધા સે પોપ—મોર.
માહારી અશી - સે સંરોવતી, ઝોને પુનમનો સૌદ,
રોજાએ ફાંસીનો હુકમ કીધો, તે તો અશે હવે રોડ—મોર.
રોજા ચઢાવે અશીમ, ને વઝીર ચઢાવે ભોંગ,
ધનશોકની ગોદીપર બેશેતો, ઝાને વાંદરાના શોંગ—મોર.

ભગલા હુળમની અતુરાઈ.

(કંગનવા મોરા કરસે સરક ગયોરે) એ રાહ.

ઘશ્વરે આલ્યું સે મોયાં મુઠવાનું ઝામરે;

ધંધો સેરે મઝાનો, તમે શત કરીને ઝાનો—ઘશ્વરે.

હઝામનો સે માલોરે, જો મરજી હોએ તો સાલોરે,

શીખાડીશ મારે હાથે.

સઉથી ઉલમ ધંધો છે;

વળી તે સાથે ખંદો છે.

તોલ આવે તો મોયાપર ટપલા મોરં ઝામરે—ઘશ્વરે.

એક હળમતનાં ડોડીયાં સે ચોર,

માનશ જોઇને કહં રે વિચાર;

તોલ પરેતો વેતરં બે આનાં,

જો શપકો પડી ગયો;

એ તો ફોરો કુટી ગયો,

એવી એવી તોલ કરી હું મોરી ખાજરે—ઘશ્વરે.

ભગલાએ કીધેલો વીલાપ.

(દેખો દેખો આયબા) એ રાહ.

હાએ હાએ રોમ રોમ આ શું થયુંરે,

જુવો જુવો નશીય ઉધું વળી ગયું રે—ટક.
 મુવો નહીંને ભુત થીએ ઈતો તેનું તેજ,
 એ ત્રાશે શઝા ભારી, રોસે રે અલી મારી;
 હાએ હાએ રોમ રોમ આ શું થયું રે—જુવો.
 પ્રીત બહુ રાખેછેરે મારા ઉપર અલી,
 તે મરશે જુરી જુરી, પેટમાં થઈ કુર કુરી;
 હાએ હાએ એતો જ્યાંનું ત્યાં રહ્યું રે—જુવો.
 ભગલાની સ્ત્રીયે પોતાના ધણીની કીધેલી તારીફ,
 સ્વામી મારા છો શોઆમણા,
 સમજે સમજેની હાં-શમજે શમજેની હાં—સ્વામી.
 જ્ઞાનમત કરવાને આવ્યા છેરે પોતાયંદને ઘેર,
 પોતાયંદને ઘેર—તેના તે પછસા મળશે,
 તેની ખીચડી લેશું શેર—તેની ખીચડી લેશું શેર—સ્વા.
 આંગણે અંકુહી હીરાની છેરે અંખરખું તતડખંધ,
 અંખરખું તતડખંધ—રેશમી કોરતું ધોતીજાં,
 જાણે શેઠ માહાજન—જાણે શેઠ માહાજન—સ્વામી.

ભગલાએ પોતાની સ્ત્રીની કીધેલી તારીફ.

(મદમ સાખ નાચતે ચણા) એ રાહ.

આં મારી વાહવારે અલી—ઝમના જેડં ધનસે તોડં નોમ;
 શીત ગાયું સે મજાનું—દીલમા હરખ થાએ,
 પોંચ શેર દુધમાં બેને—ખોડ ખાધી કેહેવાએ—ઓ મારી.
 ધનદા ખાતર આવવું પડેસે—દીસ ન જુદાં થાએ,
 શોદ જેવો મુખરો જોઈ—ચાકુલ વ્યાકુલ થાએ—ઓ મારી.
 પોંસ પટાનો ગાગશે—ને દૂરતી મુકીશે કોર,
 પોતાયંદના વરમો, આપન હેંડીએ જોડા બોડ—ઓ મારી.

મહેતા જમનાદાસ ભગવાનદાસની કૃપનીએ પ્રગટ કરેલાં પુસ્તકો.

શ્રાવણપયોગી પુસ્તકો.

	રૂ. આ. પૈ.
સેનડક્ટ મઠના મિનિંગ (૧૫૦ પાનાના) ...	૮-૧૨-૦
સાયલ રકુલ પ્રાધ્યપના મિનિંગ ...	૦-૪-૦
સાયલ રીડર નં ૧ લાના મિનિંગ ...	૦-૬-૦
સાયલ રીડર નં ૨ જ્ઞાના મિનિંગ ...	૦-૮-૦
સાયલ રીડર નં ૩ જ્ઞાના મિનિંગ ...	૦-૧૦-૦
સાયલ રીડર નં ૪ થાના મિનિંગ ...	૦-૮-૦
સાયલ રીડર નં ૫ માના મિનિંગ ...	૦-૧૨-૦
હાવર્ટ કૃત પ્રાધ્યપના મિનિંગ (મોટા) ...	૦-૪-૦
હાવર્ટ કૃત અંગ્રેજી બીજી ચોપડીના મિનિંગ ...	૦-૬-૦
ફારસી આમાદન નામાનો અં ૦ ગુ ૦ તરજુમો ...	૦-૨-૦
શ્રાવણપયોગી કોષ્ટકો ...	૦-૧-૦

વારતાઓના પુસ્તકો.

સુડા બોલેરી ...	૩-૦-૦
ગીરધર કૃત સમાયણ ...	૨-૮-૦
જાગધર આખ્યાન ...	૧-૮-૦
મોટા ચોખ્ખાદરણ ...	૧-૮-૦
મદાલસા આખ્યાન ...	૦-૮-૦
સ્ત્રી વિલાસ ગરબાવળી ...	૦-૮-૦
દલપત અને ધનપાળની વાર્તા ...	૦-૨-૦
સજ્જનતા મેળવવાના સાધન ...	૦-૨-૦
પાર્વતી લક્ષ્મીજીનો સંવાદ ...	૦-૧-૦
પ્રીત્વ શીખવાની ચોપડી ...	૦-૮-૦
ક્રીકેટ ગાઈડ ...	૦-૧-૦
દુયકા સંગ્રહ (મનોરંજક વારતાઓ) ...	૦-૮-૦
મરખાની વારતા ...	૦-૧૨-૦
મન્યુનો ચક્રવો ...	૦-૮-૦

ઉરદુ હરફ માં છાપેલાં પુસ્તકો.

તોહફાએ દીલ પઝીર (બનખરા)	૦—૧—૦
ગુલશને બાહાર અફઝા (ઉર્દૂ નઘ ઈન્દર સભા)	૦—૨—૬
નકશે સુલેમાની	૦—૨—૬
અન્નમે સખાવત (ઉર્દૂ બાદશાહે ખોદાદોસ્ત)	૦—૫—૦
અલીબાબા અને ચાલીસ ચોર...	૦—૩—૦
ગુલશને ખેદાદ (ઉર્દૂ શીરી ફરહાદ)	૦—૩—૦
ગુલશને ખેખાર (ઉર્દૂ ખુલખુલે ખીમાર)	૦—૩—૦

નાટકના પુસ્તકો.

ગુલશને ખેખાર ઉર્દૂ તમાશાલાએ પુરબહાર (કે જેની અંદર હ ઉર્દૂ ખેલો, ખે બલસા, બંદગીઓ, બનખરાના ગાયતો. તથા મુજરાઓમાં ગવાતી ૧૫૦ ચબ્દોનો ૩. આ. પૈ.	૧—૪—૦
ચંદ્રસેનને ચંદ્રપ્રભા નાટક.	૦—૮—૦
છેલ સેલાણી અને વિક્રમ ચરીત્ર નાટક.	૦—૬—૦
તમાશાએ તતિજાએ અરમત...	૦—૬—૦
ચંદ્ર ચંદ્રીકા નાટક.	૦—૬—૦
માલીની નાટક	૦—૬—૦
અન્નમે સખાવત (ઉર્દૂ બાદશાહે ખોદાદોસ્ત)	૦—૫—૦
ચંદન મહ્યાગરી નાટક (ચોથી આવૃત્તિ).	૦—૪—૦
તમાશાએ ચાંદખી.	૦—૪—૦
મકેઝના (ઉર્દૂ અફસરે ચરતર)	૦—૪—૦
ગુલશને ખેદાદ (ઉર્દૂ શીરી ફરહાદ)	૦—૪—૦
તોહફાએ દીલપાશા (ઉર્દૂ નઘ ઈન્દર સભા)	૦—૩—૦
સોખતે અસર અથવા મોહન દુઃખદર્શક	૦—૩—૦
નકશે સુલેમાનીનો ઉરદુ ખેલ	૦—૩—૦
ગુલશને બાહાર અફઝા (ઉર્દૂ નઘ ઈન્દર સભા)	૦—૨—૬
મઝલખે ધરક (ઉર્દૂ બકાવ્લીઓ તાગુલમુલક)	૦—૩—૦

અન્નમે સુખન (ઉર્ફે તીરીયા ચરતર)	૦—૩—૦
ગુલશને ખેખાર (ઉર્ફે ખુલખુલે બીમાર.)	૦—૩—૦
અલીઆખા ચાલીસ ચોર...	૦—૩—૦
ધરક નવ બાહાર (ઉર્ફે ચંદ્રઅદન મોહીયાર)...	૦—૨—૦
નંદરાજ અને સનિ સુલોચનાના ગાયનો	૦—૨—૦
ધ્રુવ આખ્યાનના ખેલમાં ગવાતાં ગાયનો	૦—૧—૬
રસીકાનો અતિ રમુજ કારસ	૦—૧—૦
નવા હરિશ્ચંદ્ર તારામતિના નાં ગવાતાં ગાયનો	૦—૧—૦
નવા નળદમયંતી નાટકમાં ગવાતાં ગાયનો	૦—૦—૯
તોહફાએ દીક્ષપત્રી ગાયન (નાં તં અનન્નરા)	૦—૦—૯
વિધવા દુઃખદર્શક (વાંદાનો વરધોડો)...	૦—૪—૦
સવાઇજગનો રમુજ કારસ	૦—૩—૬
અલાક શકરખી તથા ચુરજીની ગડબડનો કારસ.	૦—૧—૩
શ્રીકૃષ્ણવીલાસ ગાયન	૦—૨—૦

બીજાં નાટકના તથા પરચુરણ પુસ્તકો. ૩. આ. પૈ.

હિંદુસ્તાની ગાયન સંગ્રહ ભાગ ૧, ૨, ૩, દરેકનો...	૧—૦—૦
સીતમે હામાન ઉર્ફે ફરેખે અન્નજીલ...	૦—૮—૦
અન્નમે ઉદ્દત ઉર્ફે હુમાયન નાસીર...	૦—૬—૦
જફાએ સીતમગર	૦—૬—૦
ખેનજીર બદરે મુનીર	૦—૪—૦
પુરન ભગત	૦—૪—૦
શીસાનએ અન્નખા.	૦—૮—૦
હાતખીન તએ ઉર્ફે અફસરે સખાવત...	૦—૬—૦
સએફુસ સુલેમાન...	૦—૬—૦
જાનસાઈ માહમુદશાહ ગજનવી...	૦—૮—૦
ગુલમે અઝલમ ઉર્ફે જૈસા બો વૈસા લો.	૦—૬—૦
ફરેખે શીતા ઉર્ફે ચાહતે જર	૦—૬—૦
જાએ મોહખાત...	૦—૬—૦

અગ્નિએ ખાતે પરસ્તાન	૦—૬—૦
મુરે રાચદશાહ	૦—૬—૦
આશકકા ખુન, દામત પે ધબખા	૦—૮—૦
અલાદીન	૦—૩—૦
તીલસમે જોહરા	૦—૩—૦
લયેલી મગનું	૦—૪—૦
છેલ બટાકિ મોહના રાની ઔર હવાઈ મીજલસ	૦—૪—૦
નંગીરશાહ ગોહર	૦—૩—૦
શકુન્તલા	૦—૩—૦
સદેવત સાવલીંગા	૦—૧—૬
કામસેન રસીકાના ગાયન	૦—૧—૦
સીતાહરણ નાટક	૦—૨—૦
ઓખાહરણનો ઓપેરા	૦—૧—૦
રક્ષમણી હરણ	૦—૧—૦
સંગીત ગાયન સંગ્રહ	૦—૮—૦
કામસેન નાટક	૦—૮—૦
ગોપીચંદ નાટક (ગુજરાતી)	૦—૮—૦
મૃચ્છકટિક નાટક	૦—૮—૦
કરણ વેલાના ગાયન	૦—૧—૦
લલિતા દુઃખદર્શક	૦—૮—૦
નળદમયંતી	૦—૮—૦
મદાલસા	૦—૧—૦
વિરસિંહ ચન્દ્રિકા	૦—૧—૦

એ સિવાયે દરેક જાતની નાટકની, વારતાઓની, આંગ્રેજી, ગુજરાતી, ઉરદુ ચોપડીઓ પણ મળશે, જરૂયાબંધ લેનારને કમીસન, ક્ષુબ્ધ સાર આપવામાં આવશે.

એટલા જમનાદાસ ભગવાનદાસની દુસીની;

મનજર—જમનાદાસ ભગવાનદાસ

ઠેકાણું—મુબઈમધ્યે કુમેશ્વર આચાર્ય

